

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ

**РОЛЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ
У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ДЕРЖАВИ**

Матеріали наукового колоквіуму 26 травня 2021 року

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ УЧАСНИКІВ КОЛОКВІУМУ

1. Ризики безпечного соціально-економічного розвитку держави в умовах децентралізації публічної влади та управління.

Павлов О.І., д.е.н., проф., зав. кафедри економіки промисловості

2. Стратегія смарт-спеціалізації територіальних одиниць України як складова економічної безпеки держави.

Фрум О.Л., к.е.н., доц. кафедри економіки промисловості

3. Методологічні аспекти антициклічного регулювання безпечного розвитку агропродовольчого сектору на засадах темпоральності.

Кулаковська Т.А., к.е.н., доц. кафедри економіки промисловості

4. Децентралізація та локаворизм як фактори забезпечення сталого та безпечного розвитку агропродовольчої сфери регіону.

Самофатова В.А., д.е.н., проф. кафедри економіки промисловості

5. Інституціональні передумови інклюзивної трансформації бізнес-моделі безпечного функціонування агропродовольчих холдингів.

Дідух С.М., к.е.н., доц. кафедри економіки промисловості

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АНТИЦИКЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬНОГО СЕКТОРУ НА ЗАСАДАХ ТЕМПОРАЛЬНОСТІ

Кулаковська Т.А., к.е.н., доц. кафедри економіки промисловості

Вплив держави на розвиток агропродовольчого сектору здійснюється шляхом прямої бюджетної підтримки розвитку одних галузей (зокрема галузей сільського господарства) та непрямого державного регулювання інших галузей з використанням інструментів фіскальної, монетарної та інших видів політики. При цьому одні галузі є повністю дотаційними, для інших створюються пільгові умови, інші ж галузі мають самостійно вирішувати всі свої проблеми. Певною мірою така вибірковість застосування інструментів впливу держави на розвиток агропродовольчого сектору відображається на споживачах кінцевої продукції, які мають витримувати весь тягар навантаження цих дій через коливання цін на продукти харчування. Розгалуженість та несистемність застосування інструментів державного регулювання не сприяє досягненню загальної мети розвитку агропродовольчого сектору – забезпеченню продовольчої безпеки країни. Крім того, такий підхід у регулюванні розвитку агропродовольчого сектору є малоефективним та витратним для економіки країни в цілому.

Вирішення проблем розвитку агропродовольчого сектору можливе з впровадженням принципово нової, науково обґрунтованої концепції державного регулювання, яка повинна орієнтуватися на вирішення як поточних, так і довгострокових цілей, враховувати реакцію на циклічні коливання як економічної системи в цілому, так і коливання її складових підсистем, здійснюватися своєчасно та враховувати обмеження зовнішнього економічного середовища.

Серед вад політики державного регулювання розвитку агропродовольчого сектору значне місце належить саме несвоєчасності,

нетривалості та незакінченості заходів та програм. Все це пов'язано з недооцінкою сучасного сприйняття часу як особливого економічного ресурсу, і того, як цей ресурс впливає на кожний елемент (сектор, галузь) загальної системи. Трансформується характер впливу часу на економіку, політику, суспільство тощо. Якісно змінюється сам час, він стає множинним, більш щільним, імовірнісним, напруженим, мобільним, плинним, миттєвим, багатоструктурний, різновекторним. Такі особливості відображаються у тому, що «реальність виявляється представленою не стільки лінійно й виразно, скільки нелінійно та синергійно» [1, С. 123.].

Нова концепція державного регулювання агропродовольчого сектору має базуватися на засадах темпоральності та стати базисом когерентно-резонансної парадигми розвитку економіки.

Темпоральність (від англ. *tempora* – часові особливості) – це часова сутність явищ, породжена динамікою їх особливого руху, на відміну від тих часових характеристик, які визначаються відношенням руху даного явища до історичних, астрономічних, біологічних, фізичних і інших часових координат. Темпоральність – це специфічний взаємозв'язок моментів часу і часових характеристик, динаміка змін тих явищ і процесів, якісна особливість яких зумовлена соціокультурною специфікою людського існування; часова сутність явищ [8].

Темпоральність або темпоральна протяжність об'єкта – це така ж його характеристика, як і його розміри в просторі. Найбільш загально темпоральність можна визначити як інтервал часу, на якому може бути встановлена вичерпна специфічність об'єкта (процесу, організму, дії). Найбільш близьке за змістом до темпоральності поняття – це «характерний час процесу» [9].

Візією державного антициклічного регулювання розвитку агропродовольчого сектору на засадах темпоральності є дотримання стійких темпів розвитку агропродовольчого сектору з досягненням визначеного рівня продовольчої безпеки країни.

Відповідно до візії державного регулювання розвитку агропродовольчого сектору основними завданнями є:

- 1) недопущення синхронізації циклів розвитку складових агропродовольчого сектору у періоди криз та розробки програми дій розсинхронізації циклів;
- 2) регулювання темпоритмів циклів розвитку складових агропродовольчого сектору з урахуванням завдань загальної економічної політики держави;
- 3) недопущення когерентного резонансу в системі, демпфірування кризових екстремумів.

Когерентний резонанс в економіці виникає внаслідок синхронізації циклічних та нециклічних кризових флуктуацій під впливом зовнішніх факторів глобальної циклічної динаміки. Цей підхід є новим напрямом регулювання циклічної динаміки і застосовується на макроекономічному рівні з метою розширення області стабілізаційної синхронізації в економіці через «гасіння» амплітуди стагнаційних циклів та створення умов їх несиметричності. Він передбачає необхідність міжнародної координації антикризової політики держав в рамках світової економіки [10, С. 33].

Виявлення та врахування когерентного резонансу дозволяє розробляти управлінські рішення з оптимізації заходів державного регулювання з урахуванням синхронізації макроекономічних циклах.

Використання моделі когерентного резонансу у державному регулюванні економіки дозволяє виробляти заходи щодо активації кожного учасника національної економіки як складової частини структури національної економіки при реалізації пов'язаної антикризової політики.

Антикризова стабілізація в цих умовах досягається шляхом формування оптимальних значень пакету державних заходів з втручання у розвиток економіки (сектору), які утворюють місця стабілізаційної синхронізації в економіці через «гасіння» амплітуди стагнаційних економічних циклів, і створення умов їх несиметричності в залежності від

ступеня інтенсивності кризових флуктуацій. Планомірне нарощування державного втручання (зокрема через держінвестиції) дозволяє використовувати когерентно-резонансні ефекти для формування умов взаємного стимулювання економічної активності окремих секторів і вийти за межі самопідтримуючої кризової циклічності, перейшовши до самопідтримуючої зростаючої циклічності. Цей напрям державного регулювання з врахуванням особливостей розвитку пропонується застосовувати по відношенню до регулювання розвитку агропродовольчого сектору.

Отже, новий макроекономічний підхід у антициклічному регулюванні розвитку агропродовольчого сектору базується на дослідженні причин циклічності розвитку галузей агропродовольчого сектору, встановленні синхронності їх розвитку, дослідженні причин, які впливають на темпоральність розвитку галузей, та регулюванні їх темпоритмів з метою недопущення резонансу в системі.

Темпоральна концепція державного антициклічного регулювання розвитку агропродовольчого сектору передбачає недопущення синхронізації циклів розвитку складових агропродовольчого сектору у періоди криз та розробці програми дій розсинхронізації циклів; регулювання темпоритмів циклів розвитку складових агропродовольчого сектору з урахуванням завдань загальної економічної політики держави; недопущення когерентного резонансу в системі та демпфірування кризових екстремумів.

Результатом антициклічного регулювання розвитку агропродовольчого сектору є розробка превентивних заходів з метою запобігання кризовим явищам.

Література:

1. Дзьобань О.П. Темпоральна складова у просторово-часовому континуумі віртуальної реальності. Стратегічні пріоритети. №2 (47). 2018. С. 118-126

2. Міщенко, Д. А. Механізми державного регулювання розвитку аграрного сектора економіки України: теорія та методологія [Текст]: монографія / Д. А. Міщенко. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. фін. акад., 2014. – 308 с.
3. Могильний, О. М. Державне регулювання аграрного виробництва в період трансформації економіки [Текст] / О. М. Могильний. – К.: ІАЕ УААН, 2002. – 430 с.
4. Олійник, Т. І. Державна підтримка аграрного сектору економіки України [Текст] // Економіка АПК. – № 7. – 2009. – С. 80-86.
5. Виклики і шляхи агропродовольчого розвитку [Текст] / Пасхавер Б. Й., Шубравська О. В., Молдаван Л. В. та ін.; за ред. акад. УААН Б. Й. Пасхавера; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2009. – 432 с.;
6. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) [Текст] / М. В. Присяжнюк, М. В. Зубець, П.Т. Саблук та ін.; Ін-т аграр. економіки. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
7. Латинін, М. А. Аграрний сектор економіки України і механізм державного регулювання [Текст]: монографія / М. А. Латинін. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2006. – 320 с.].
8. Болдачев А. Доклад, прочитаний на Росийском междисциплинарном семинаре по темпорологии. Режим доступу: <http://philosophystorm.org/boldachev/1343>
9. Вільна енциклопедія. Вікіпедія. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
10. Логинов Е.Л. Проявление когерентного резонанса между циклами макроэкономической динамики с учетом структурных колебаний: ключевая характеристика текущего кризиса в мировой экономике и в России. Научный доклад. РАН, 2017. 38 с.